

فوت و فن زیارت شیرین برای کودکان

پرونده‌ای درباره آموزش فلسفه و آداب زیارت به کودکان و انس بیشتر آن‌ها با اماکن مذهبی به‌همراه معرفی پویش مطالعاتی با مسابقه کتاب‌خوانی «قصه‌های مامان جونوی زیارت»

مجید حسین زاده | روزنامه‌نگار

پرونده

دوبیدن در صحن‌های حرم امام‌رضا(ع) از این طرف به آن طرف، آب خوردن از آبخوری‌ها، شکلات گرفتن از خادم‌ها، نگاه کردن و گفتن آرزوهای‌مان رو به گنبد طلائی، شستن دست‌ها و صورت‌ها در حوض‌های زیبا و تزیین شده با گل و ... جزو خاطرات مشترک و شیرین بسیاری از ما برای زیارت امام هشتم(ع) در کودکی بوده است. دهه کرامت فرصت بسیار خوبی است که تا کودکان را بیشتر با فلسفه زیارت آشنا کنیم و از راهکارهایی کمک بگیریم تا آن‌ها بیشتر با اماکن مذهبی و زیارت‌گاه‌ها انس بگیرند و اشتیاق برای رفتن به آن‌جا داشته باشند. در پرونده امروز زندگی‌سلام، با کمک یک روان‌شناس و یک مشاور مذهبی به نکاتی در همین باره اشاره خواهیم کرد. همچنین از بیست و سومین دوره از پویش کتاب‌خوانی «پویا» برای کودکان با موضوع کتاب «قصه‌های مامان جونوی زیارت» از انتشارات به‌نشر خواهیم گفت که جوایز نقیسی هم دارد و به کودکان برای یادگیری آداب زیارت، کمک شایانی می‌کند.

در زندگی سلام امروز بخوانیم:

دانه‌هایی کوچک با خواص فراوان

نیروی نوشتن

چرا روان‌شناس‌ها این قدر به نوشتن افکار و اهداف روی کاغذ

اصرار می‌کنند؟

چرا بعضی وقت‌ها «زمان» زود می‌گذرد؟

طنز | بیمه تکمیلی در حد مرسدس بنز

مجموعه قصه‌های مامان جونوی زیارت

آن‌چه باید درباره این پویش مطالعاتی و شرکت در مسابقه کتاب‌خوانی بدانید

این مجموعه ۵ جلدی، داستان سفر دسته جمعی خانواده‌ای به مشهد برای زیارت حرم مطهر امام‌رضا(ع) است که بعد از مدت‌ها دلتنگی شرایط برای مشرف شدن آن‌ها فراهم می‌شود. ماجراهای جالب این کتاب در راه سفر طولانی از تهران به سمت مشهد و در قطار اتفاق می‌افتد. بیست و سومین دوره از پویش‌های کتاب‌خوانی پویا با محوریت همین کتاب تا پایان اردیبهشت ادامه دارد. کتاب «قصه‌های مامان جونوی زیارت» اثری از انتشارات به‌نشر نوشته مجید ملا محمدی و تصویرگری اسماعیل پیش‌رخ است.

موضوع داستان‌های کتاب چیست؟

این مجموعه در ۵ جلد با عناوین «در مهمانی امام‌رضا(ع)»، «دلتنگ امام رضا(ع)»، «ما گم شده ایم!»، «سلام کردن ممنوع!»، «کیبوتری که حرف می‌زد»، داستان خانواده‌ای چهار نفره را برای کودکان روایت می‌کند که با مادر بزرگ و پدر بزرگ‌شان زندگی می‌کنند. آن‌ها دلتنگ زیارت امام‌رضا(ع) هستند و تصمیم می‌گیرند با قطار به مشهد بروند. راوی این ماجرا پسری به نام امیرعلی است که در کلاس چهارم درس می‌خواند. او به همراه پدر و مادرش، خواهرش اسرا که در کلاس دوم درس می‌خواند و مامان جونوی و بابا جونوی راهی این سفر شده است. او در این مسیر متوجه می‌شود که چرا انسان باید به زیارت امامان معصوم برود، این کار چه فایده‌ای برایش دارد و چرا بعضی افراد مثل وهابی‌ها زیارت کردن مخالف هستند. این داستان‌ها که با تصویرگری‌های زیبا همراه شده قدم به قدم کودکان را با مفاهیم مهم دینی و جایگاه امامان آشنایی‌سازد و نشان می‌دهد چگونه تمام شیعیان جهان دل‌داده اهل بیت هستند و دوست دارند خودشان را به آستان مبارک ایشان برسانند. همچنین در این مجلد، کودکان با معنای مفهوم تبرک و باز یارت‌گاه‌های مختلف از جمله قدمگاه زیارت حضرت عبدالعظیم و همچنین قسمت‌هایی از حرم‌مانند اداره گمشدگان، نقاره‌زنی و ... آشنایی شوند.

چطور در مسابقه شرکت کنم؟

علاقه‌مندان برای شرکت در این مسابقه کتاب‌خوانی باید عدد ۸ را به سامانه پیامکی ۱۵۰۰۰۱۰۰۰۱ ارسال یا به کتاب‌فروشی‌های انتشارات به‌نشر در سراسر کشور مراجعه کنند. مراجعه به سایت www.behnashr.com یا ارسال پیامک به شماره ۰۲۷۶۵۲۰۸ در پیام‌سان‌های بله، ای‌تا، تلگرام از دیگر راه‌های تهیه کتاب است. بعد از خرید کتاب مخصوص مسابقه که دارای کد قرعه‌کشی و برگ سوال است و مطالعه داستان‌ها، پاسخ ۱۰ سوال را طبق شیوه‌نامه موجود در کتاب به همراه کد قرعه‌کشی برای دبیرخانه مسابقه کتاب‌خوانی مامان جونوی و زیارت پیامک کنید تا شماره تماش شما در فهرست قرعه‌کشی ۱۰۰ میلیون ریال جوایز نقدی قرار بگیرد.

اهمیت رضایت حضرات از ما، به لزوم اثبات مهر و محبت خویش با فرمان‌پذیری و عمل به دستورات آن‌ها تاکید کنیم.

مشغول شدن به نماز و دعا در مکان زیارتی

شکل رفتار و گفتار ما در زیارت باید به گونه‌ای متفاوت از زمان حضور در محل کار و زندگی باشد تا کودک به خوبی به این موضوع پی‌برد. حفظ زبان از غیبت و بدگویی یا خدای نکرده ناسزا و ترک رفتار و اعمال دون‌شان فضای زیارتی همگی باید به دقت رعایت شود. اشتغال به نماز و دعا در مکان زیارتی و توجه به مراسم مذهبی در حال برگزاری در حرم، جنبه‌ای دیگر از آموزش زیارت به کودکان است که باید مورد توجه والدین قرار بگیرد. فرزندى که در کودکی روح و روانش به قرآن و دین و اهل بیت(ع) انس و الفت پیدا کند در آینده مقابل هجمه‌های فرهنگی و بی‌دینی در جامعه و فضای مجازی از ایمنی خاصی برخوردار بوده و به راحتی از صراط مستقیم منحرف نمی‌شود.

حضور در کیبوترانه حرم

وجود اماکنی مخصوص کودکان که اخیراً در حرم امن‌علی بن موسی الرضا(ع) شاهد آن هستیم، کار بسیار پسندیده‌ای است که در نظر کودکان هم‌زیبا و جذاب جلوه می‌کند و مشوق زیارت و حضور آن‌ها در این گونه اماکن مذهبی و شریف خواهد بود. توصیه می‌شود والدین در زمان زیارت، دقایقی را هم برای حضور کودک در بخش کیبوترانه رضوی اختصاص دهند تا خاطرات خوبی از زیارت در ذهنش شکل بگیرد.

برساند، نگران است. با توجه به نگرانی‌های فرزندان، در صدر رفع و رجوع برآید و به او متذکر شوید که حواستان به او هست و نزدیک‌ترین سرویس بهداشتی را پیدا کنید.

به بچه‌ها مسئولیت بدهید

مثلاً بپرویم پول نذری‌مان را داخل ضریح بیندازیم یا بپا برویم از آن خادم، نیات بگیریم یا بپا آب برایم بریز که بخورم. کارهای کوچکی که به کمک آن‌ها باید انجام شود، برای خودتان جور کنید. نکته پایانی هم این که، بعضی اوقات هوا گرم یا سرد است یا مثلاً بچه‌ها گرسته و تشنه هستند. خسته شده‌اند و نمی‌توانند بیشتر از یک زمانی در حرم بمانند. نباید طولانی مدت در حرم بمانید چرا که بچه‌ها از فضای حرم زده می‌شوند.

در مقوله زیارت باید تلاش کنیم تا با همراهی گفتار و کردار، اعمال و رفتارمان جنبه آموزش داشته باشد. سخن گفتن از شخصیت امام(ع)

در زمان حضور در حرم یا در مسیر آن از شخصیت و بزرگی آنکه به زیارتش می‌رویم، سخن گفته و کرامات او را یادآور می‌شویم که البته لازمه آن و وظیفه پدر و مادر مطالعه در این زمینه است. در این زمینه می‌توانیم با تهیه کتاب‌های داستان مناسب گروه سنی کودکان در زمینه ائمه و زیارت به آموزش پرداخته و به سوالات احتمالی آن‌ها پاسخ مناسب بدهیم. یکی از این کتاب‌ها که در بخش پایانی پرونده امروز هم به معرفی بیشتر آن پرداختیم، کتاب «قصه‌های مامان جونوی زیارت» است.

لزوم اثبات مهر و محبت‌مان به امام(ع)

حفظ حرمت مکان زیارتی بسیار مهم است که باید از سوی والدین رعایت و به فرزندان تفهیم شود. به واسطه حرمت زیارت‌شونده، پرداختن به امور غیر معنوی و احتمالاً منافی با روح زیارت، ریختن زباله، بازی‌های نامناسب و پرسو ودا و هر کاری که از منظر عقل نادرست است، باید ترک کنیم و به کودک هم تذکر آورنده بدهیم. رسیدن به روح زیارت و قبولی آن در گرو فهم این مقوله است که آن می‌باید در جایگاه امام(ع) و اطاعت‌پذیری صورت می‌گیرد. این موضوع را باید به زبان ساده در ذهن کودک جای داده و با ابراز خوشحالی از حضور در حرم به او بگوییم که به زیارت چه کسی آمده و از محبت و دوستی با امام(ع) حرف بزنیم. ضمن بیان

بر ذهن کودک بر جای خواهد گذاشت. همچنین در لحظات حضور در حرم، ثبت لحظه‌های شیرین با عکس گرفتن و فیلم‌برداری‌های کوتاه باعث ماندگار شدن خاطرات می‌شود تا کودک در آینده با دیدن آن‌ها، دوباره دلتنگ زیارت شود. البته با رعایت این اصل که زیارت تحت الشعاع فیلم و عکس گرفتن قرار نگیرد.

آزادی عمل نسبی به کودک در حرم

به‌طور کلی در حین انجام مراسم و مناسک زیارت با آزادی عمل نسبی به کودک در حرم، او را اراضی نگه دارید. در برابر انجام فعالیت‌های کودکانه او با محبت کلامی و رفتاری واکنش نشان دهید. همچنین گاهی شلوغی و وسعت یک مکان، ممکن است برای بچه‌ها ترس‌آور باشد. با هم گوشه گوشه حرم را کشف کنید و در هر قسمت تاملی بکنید تا بچه‌ها در آرامش، با فضاهای مختلف حرم مانوس شوند.

پاسخ به نگرانی‌های بچه‌ها

بعد از این که تصمیم گرفتید در یکی از صحن‌ها، رواق‌ها یا ... بنشینید، بچه‌ها را مطمئن کنید که از آن‌جا تکان نمی‌خورید. جای خلوتی را انتخاب کنید که نگران گم شدن بچه‌ها هم نباشید. وقتی شما صبورانه بنشینید و زیارت کنید، خیال بچه‌ها هم راحت می‌شود و می‌توانند دنبال دوست جدید و بازی‌های جدید بگردند. همچنین اگر فرزندان نگران چیزی بود، با او درباره‌اش صحبت کنید. گاهی فرزندان از این که دستبویی‌اش بگیرد و نتواند به موقع خودش را به سرویس بهداشتی

از آمادگی برای زیارت تا نهادینه‌سازی شوق زیارت

زیارت یکی از اولین مفاهیم دینی است که در ذهن و قلب کودکان ماندگار می‌شود بنابراین اهمیت زیادی دارد که به درستی ارزش‌گذاری شود

جواد رستمی | کارشناس مذهبی

زیارت که تامل قلبی به حضور در کنار مزار اهل بیت(ع) و ایجاد ارتباط روحی با ایشان است، عملی مقدس و محترم محسوب می‌شود که بسته به بزرگی و اعتبار زیارت‌شونده، ارزش و اعتبار متفاوتی خواهد داشت. زیارت اهل قبور، علما، امام‌زادگان و ائمعاطهار(ع) هر کدام در جات متفاوت و با ارزشی خاص دارد. خاطره هر کدام از ما از زیارت، به دوران خوش کودکی بر می‌گردد که همراه پدر و مادر به یکی از مشاهد شریفه مشرف شدیم. اما برای آموزش فلسفه زیارت به کودکان باید چه کنیم؟

کسب آمادگی برای حضور در حرم معمولاً زیارت‌ها به واسطه لزوم سفر و قرار گرفتن در فضای خارج از منزل و زندگی روزمره، در خاطر ما ثبت و ضبط می‌شود. بر این اساس از اولین مفاهیم دینی است که در ذهن و قلب ما ماندگار می‌شود. از آن‌جا که تربیت کودک به گفتار بدون کردار میسر نیست، باید هر آن‌چه را که به او می‌آموزیم، بدان عمل

عمل کنیم. بنابراین وقتی قصد زیارت می‌کنیم و از اهمیت آن با کودک سخن می‌گوییم، باید توجه به این موضوع را در رفتار خویش هم به نمایش بگذاریم. به همین دلیل است که ما باید به آداب زیارت و آمادگی برای حضور در حرم در ضمن آموزش به کودک، به دقت عمل کنیم تا در یاد و خاطر او باقی بماند چنان که ما اعمال و رفتار پدر و مادرمان در زمان زیارت و حضور در حرم را به یاد داریم. به‌طور مثال، استفاده از عطر، پوشیدن لباس زیبا و مرتب، خوشحال بودن و ... به درک کودک از حال خوب زیارت کمک زیادی خواهد کرد.

نهادینه شدن ذوق و شوق زیارت

همچنین تشویق کودک با کلام محبت‌آمیز و اهدای جایزه از مواردی است که زیارت را برای او شیرین و پرجاذبه می‌سازد. از این رو بهتر است تدارک آن را در مسیر زیارت ببینیم تا ذوق و شوق تکرار زیارت در او نهادینه شود. با توجه به این که کودکان سعی در تکرار رفتار بزرگ‌ترها و تشبیه خویش به آن‌ها دارند،

فهم زیارت در سنین مختلف متفاوت است

زیارت به همراه کودکان، چالش‌های خاص خودش را دارد اما رعایت برخی اصول به تجربه زیارتی شیرین منتهی خواهد شد

دکتر فریده ناصری | روان‌شناس کودک

حضور خانواده با فرزندان‌شان در حرم امام‌رضا(ع) به ترویج فرهنگ زیارت و آموزش آن به کودکان و نوجوانان منجر می‌شود. البته زیارت به‌خصوص با کودکان، در دسر‌ها و چالش‌هایی دارد و اگر والدین برخی نکات را رعایت نکنند، ممکن است تأثیرات سوئی بر روان کودکان و احساس‌شان درباره این عمل داشته باشد.

کفایت حضور در حرم برای زیر ۷ ساله‌ها

فهم زیارت در سنین مختلف متفاوت است؛ در سن کودکی که زیر هفت سال و نگاه‌فرزند ما کودکانه است باید والدین فرزندان را به مشاهده حرم و آن‌چه به آن تعلق دارد دعوت کنند، هم‌نوابی با بزرگ‌ترها در سلام دادن و احترام گذاشتن به امام معصوم برای این سن مناسب است و کفایت می‌کند. بهتر است خانواده‌ها در این سن با بیان داستان‌هایی یا زبان کودکانانه، انس و الفت فرزندان را به امام معصوم افزایش دهند.

آداب زیارت در کودکی دوم

در دوره دبستان که کودکی دوم نامیده می‌شود، آموزش کودکان باید با درس‌هایی از خداشناسی آغاز شود یعنی کودک بداند که ائمه معصومین(ع) واسطه‌هایی از سوی خداوند متعال برای هدایت مردم هستند که به مردم از خودشان مهربان‌ترند. بهتر است خانواده‌ها در این سن با استفاده از کتاب‌های داستانی که رفتار ائمه یا امام‌رضا(ع) را نسبت به مردم بیان می‌کند، آن‌ها را به شناخت هر چه بیشتر از این ساحت نورانی دعوت کنند تا کودکان با مطالعه و تفکر به این موضوع برسند